

„AZOK A 60-AS ÉVEK...”

VISSZATEKINTÉS AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEMEN 70 ÉVE INDULÓ KÖNYVTÁROSKÉPZÉSRE

SUPPNÉ TARNAY GYÖRGYI

Egyetemi éveimet (1960–1965) az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara nappali tagozatán történelem-könyvtár szakon végeztem. Ezek az évek a tudáshoz való viszonyomban, a szakma megújításában, emberi tartásomban meghatározók voltak életem folyamán.

Pesti értelmiségi családba születtem, családjunk életében alapvető szerepe volt a művelődés különböző formáinak. Jelentős könyvtárunk volt, az olvasásnak központi szerepe volt az ismeretszerzésben és a szabadidő eltöltésében. Olyan szerencsés voltam, hogy általános iskolába abba az intézménybe járhattam, amelyikbe annak idején *József Attila*. Az 50-es években itt már működött a klasszikusan zárt iskolai könyvtár, melynek rendszeres olvasója voltam, hetedikes koromtól a könyvtáros segítőjeként „kiskönyvtárosnak” választott. Gimnazista voltam, amikor a házunk földszintjén megnyitotta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a 26. sz. fiókját, ahová nemcsak olvasóként, hanem mint a könyvtárosok munkáját segítő, alkalmanként helyettesítő „kolléga” is jelen voltam. Történelem-földrajz szakos tanárnak készültem, de 1960-ban ez a szakpár csak a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen (KLTE) indult. A szüleim szeretnék volna, hogy a fővárosban maradjak, így merült fel a könyvtárosok ajánlására az ELTE-n elérhető könyvtár szak választása. Ekkor még el sem tudtam képzelni addigi tapasztalataim alapján: mit lehet a könyvtárosságból öt évig tanulni?

Történelemből a klasszikus írásbeli/szóbeli felvételi vizsgák után könyvtárból „csak” szóbeli vizsgára: beszélgetésre került sor. A vizsgabizottság egyik tagjának kérdésére (mit tudok a könyvtárról, s miért választottam ezt a szakot) adott feleletemre egyre érdeklődőbb lett, például amikor kiderült, hogy olvasom a szaksajtót, van könyvtári gyakorlatom, s vannak a könyvtári munkát megújító javaslataim is. Csak szeptemberben, a felvételemet követően tudtam meg, hogy *Kovács Máté* professzor úr, a Könyvtártudományi Tanszék vezetője vizsgáztatott, aki mosolyogva emlékezett rám.

Nagyszerű egyetemi évek következtek. Az évfolyamon mindössze körülbelül harminc könyvtár szakos hallgató volt, főként magyar, illetve történelem szakkal párosítva. A létszám lehetővé tette, hogy közvetlen, családias, később sok esetben baráti kapcsolat alakulhatott a diákok és tanáraik között.

A hatvanas évek elején nagy időket éltünk, például feltalálták a lézert, a fogamzásgátló tablettát, *John F. Kennedy* lett az USA elnöke, lazult az amerikai-szovjet ellentét, *Gagarin* elsőként járt az űrben. Mi pedig a könyvtári szemináriumi terem erkélyéről nézhettük végig az Erzsébet-híd építését.

Az egyetemen szinte mindvégig heti 42 óránk volt – mi jártunk is szorgalmasan, sok esetben étkezésre sem jutott időnk, a napot óráink után könyvtárakban fejeztük be. A történelemhez kapcsolódó előadásokon százas létszámon fölül hallgattunk nagyhírű professzorokat, a könyvtár szak előadásain harmincan, a szemináriumokon tizenöten voltunk. *Kovács Máté* professzor úr a könyvtár szak tantervét széles könyvtárelméleti koncepciója alapján állította össze. A szorosan vett szaktárgyakon kívül hallgattunk a szakterület kiváló képviselőitől, így *Dezsényi Bélától* sajtótörténetet, *Haiman Györgytől* és *Koroknay Évától* könyvművészetet, *Mezey Lászlótól* paleográfiát, *Bogdán Istvántól* papírismeretet, *Fodor Zoltántól* könyvkötészetet, *Maróti Andortól* népművelési alapismereteket. Ezt a szellemiséget igyekeztem képviselni tizenkét éven át a Művelődési és Köznevelési Minisztérium Könyvtárosképzési és Továbbképzési Szakbizottsága tagjaként, tíz éven át a Tanítóképző Főiskolák Tantervfejlesztő Bizottsága elnökeként, illetve a KLTE-en alapítandó informatikus könyvtáros szak tanterve kialakításakor és 1989 óta folyamatos fejlesztésekor.

Kovács Máté volt előadója a bibliológia, a könyv- és könyvtártörténet egyik stúdiuma és az olvasó- és olvasásismeret tantárgyaknak, amelyek szemlélete megalapozta a később általam tanított tantárgyakat és egyik kutatási témámat. A professzor úr mindig visszafogott volt, de bárki bármilyen gondjával felkereshette, s mindig hasznos tanácsokat, segítséget kapott tőle. Máig emlékszem arra az órára, amit *Gagarin* űrutazása bejelentése reggelén tartott a professzor úr: a szakmai ismeretek helyett e friss hírre lelkesen reagálva vette számba az esemény adta óriási lehetőségeket az emberiség számára. Lenyűgöző volt nyitottsága, érzékeny reagálása a változásokra.

A nagytekéntelű *Szentmihályi János* a bibliográfiai ismeretek előadója volt, szigorú tanár. Mégis, amikor az OSZK (akkor még a Nemzeti Múzeum épületében) olvasótermében készültem valamilyen szemináriumi feladat megoldására, nem egyszer odajött hozzám azzal, hogy ideje kis szünetet tartanom, s meghívott a közeli Múzeum Cukrászdába egy kávéra. Tartalmas, érdekes, emlékezetes beszélgetések következtek egyetemről, családról, zenéről, könyvekről, kiállításokról.

A dokumentumok tartalmi feltárását (osztályozást) *Babiczky Béla* tanította korrekt tényyszerűséggel. Szerettem a gondolkodást igénylő jelzetek alkotását. A tanár úr ajánlásával és a professzor úr engedélyével vált lehetségessé, hogy *Garai Judit* csoporttársammal együtt végezhattük el az Országos Pedagógiai Intézet szakkönyvtára teljes állományaának szakozását. E gyakorlat később sokat jelentett a Debreceni Tanítóképző Intézet szakkönyvtára vezetőjeként az állomány tartalmi feltárásában, majd a főiskolán, egyetemen e tantárgy oktatásában. A tanár úrral később, a doktori szigorlatomon találkoztam.

Szelle Béla a katalogizálást tanította: viccelődéssel, élcelődéssel próbált enyhíteni az unalmas szabályokon: e törekvése inkább a fiúknál ért célt.

Kiss István és *Fodor Zoltán* könyvtártan óráin sok hasznos információhoz jutottunk a mindennapi könyvtári tevékenységet illetően.

Talán legközelebb *Fülöp Géza* tanár úrhoz kerültem, aki könyv- és könyvtártörténeti stúdiumokat tanított. Később doktori dolgozatom egyik bírálója volt, majd az általam Debrecenben szervezett, *Kovács Máté* szellemiségét őrző főiskolai, egyetemi rendezvényeim (*Kovács Máté* születésének 75. évfordulóján, vagy 90. évfordulóján 1996-ban rendezett három napos országos konferencia) visszatérő előadója lett. Együtt dolgoztunk az általa vezetett *Kovács Máté Alapítvány Kuratóriumában* is, s több alkalommal kedves vacsoravendégem volt Debrecenben.

Sokat jelentettek számunkra a tanszék által szervezett szakmai kirándulások például Eger, Veszprém, Pécs, Szeged, Debrecen szak- és közművelődési könyvtáraiba. Ezen alkalmakon mindig múzeum- és színházlátogatások színesítették a programot. Különleges élményt jelentett a KLTE könyvtárában tett látogatásunk, melynek korábban *Kovács Máté* volt a vezetője, ő tette ezt az intézményt a második nemzeti könyvtárunkká. A közös élmények, kötetlen beszélgetések közelebb hozták egymáshoz a tanárokat és diákokat; ezt a mintát követtem, amikor hallgatóimat választott szakterületük jobb megismerésére rendszeresen vittem szakmai utakra (pl. OSZK, MTA Könyvtára, Parlamenti Könyvtár, FSZEK, KELLO, a gyomai Kner Nyomda, Szolnok, Kecskemét, Szeged megyei könyvtáraiba). Fontosnak ítéltém, hogy hallgatóim találkozzanak a szakma aktuális problémáival, kiemelkedő személyiségeivel. Ezért vittem őket az MKE Vándorgyűléseire, szakmai szervezetek rendezvényeire, például az MKE Gyermekkönyvtáros Szekciója rendezvényeire, ahol 4–4 évig titkári/elnöki funkciót is betöltöttem. 1994-ben a KLTE-en általam indított *Kovács Máté Kör* hallgatóival szerveztem az I. Európai Gyermekkönyvtáros Konferenciát 1996-ban 6 ország részvételével Debrecenben.

Az évfolyam számára emlékeztetések voltak az általunk rendezett szakmai estek, ahol a hallgatók bemutatkozhattak írásaikkal, verseikkel, jelenetekkel tanáraik és társaik előtt. Egy alkalommal saját könyvtáros operát is előadtunk.

Szakmai felkészítésünkhöz jelentősen hozzájárultak a II. és III. évfolyamot követő egyhónapos nyári szakmai gyakorlatok, melyeket az ország különböző települései szak-, közművelődési és iskolai könyvtáraiban végezhattunk, kicsit már kollégaként, közelebb kerülve a szakmai mindennapokhoz.

A sok elfoglaltságot, munkát oldották néha az Egyetemi Színpad előadásai, az Eötvös Kollégium rendezvényei, egy-egy mozi, színház, koncert, uszoda vagy vasárnapi ötórai tea.

Az egyetemi képzés jó szakmai alapokat és elköteleződést adott mindannyiunk számára, bátorságot, hitet, erőt a folyamatos megújulásra. Ezt bizonyítandó néhány könyvtár szakos évfolyamtársat említek: *Kis Pintér Imre* egyetemi tanár, József Attila díjas irodalomtörténész, *Ottovay László*, OSZK főosztályvezető, MKE főtitkár, *Villangó István*,

SUPPNÉ TARNAY GYÖRGYI

a minisztérium Közgyűjteményi Osztályának vezetője, *Gecsényi Lajos*, a Magyar Országos Levéltár főigazgatója, *Brády Zoltán* újságíró, *Kovács Mária*, a Szombathelyi Tanárképző Főiskola Könyvtári Tanszéke docense, *Garai Judit*, az MTA Könyvtára Olvasószolgálati Osztálya vezetője, *Hévízi Eszter*, a Békés Megyei Pedagógiai Intézet igazgatóhelyettese, könyvtári szaktanácsadó, *Madarász Margit*, az Eötvös Károly Megyei Könyvtár Olvasószolgálati Osztályának vezetője.